

پرستشگاه

نوشته‌ها و کتاب

تاریخ و فرهنگ اشکانیان

فرانس آلتهایم

ترجمه هوشنگ صادقی

آلتهایم، فرانس، ۱۸۹۸ - ۱۹۷۶ م
نوشته‌هایی در باب تاریخ و فرهنگ اشکانیان، از فرانس آلتهایم؛ ترجمه هوشنگ صادقی
تهران: عیلام، ۱۳۸۸ .
۲۶۴ ص

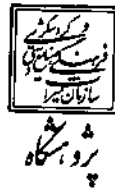
شابک: ۹۷۴-۹۶۴-۹۵۵۷۲-۳-۷
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا
ایران - - تاریخ - - اشکانیان، ۲۴۹ ق. م. - ۲۲۶ م.
صادقی، هوشنگ، مترجم
رده بندی کنگره: ۹۱۳۸۶ ن ۱۷ / DSR۲۳۳
رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۲
شماره کتابشناسی ملی: ۱۱۶۸۶۸۷

پروژه

پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

نام کتاب: نوشته‌هایی در باب تاریخ و فرهنگ اشکانیان
نویسنده: فرانس آلتهایم
مترجم: هوشنگ صادقی
ناشر: پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
مجری: موسسه فرهنگی هنری عیلام
شمارگان: ۲۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۸
قیمت: ۴۰۰۰ تومان
لیتوگرافی: شهر هنر
چاپ: مراج
ناظر چاپ: کلبه هنر
نشانی: خیابان امام خمینی (ره)، مرسیده به خیابان سی ام تیر، شماره ۱۵، کدپستی: ۱۱۳۶۵-۴۸۳۴
تلفن: ۶۶۷۳۶۷۸۲
شابک: ۹۷۴-۹۶۴-۹۵۵۷۲-۳-۷

پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

رئیس شورای کتاب: دکتر احمد میرزا کوچک خوشنویس

دبیر شورا: دکتر خسرو خوانساری

اعضای شورا: دکتر حمیدرضا ابراهیمی

دکتر علی رضا بهرمان

دکتر محمود رحمانی

دکتر سید سعید زاویه

دکتر محمد مهدی لیبی

دکتر آرش لشکری

این کتاب بنا بر مجوز شماره ۳/۲۳۲-۸۸۲/۲۰۰- مورخ ۸۸/۱۲/۴

شورای کتاب پژوهشگاه انتشار یافته است.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	مترجم.....	۹
سرآغاز تاریخ اشکانیان.....	فرانس آلتهايم - روت اشتيل.....	۱۱
تهاجم کوچروان.....	فرانس آلتهايم - روت اشتيل.....	۴۳
یونانیان و سکاها در هند.....	فرانس آلتهايم - روت اشتيل.....	۵۸
شاهان آسیایی تخارها.....	فرانس آلتهايم - روت اشتيل.....	۸۱
پارس در عهد سلوکیان و اشکانیان.....	روت اشتيل.....	۱۰۱
خوارزم.....	فرانس آلتهايم - روت اشتيل.....	۱۱۱
آتروپات - هیریت.....	دیتر هارناک.....	۱۳۷
تلاشی برای گاهشماری رویدادهای ایران خاوری.....	فرانس آلتهايم.....	۱۶۵
تاریخ پارت و خاراکن در سده دوم میلادی.....	یرمی بلک.....	۱۷۱
اشکانیان و ساسانیان.....	ژوزف ولسکی.....	۱۸۷

ضمائم

۱۹۷	یوستینوس	بومپیوس تروگوس
۲۱۳	سالوستیوس	نامه مترادات پونتی به شهریار اشکانی
۲۲۳	لوکیانوس	چگونه باید تاریخ نوشت؟
۲۵۵		فهرست اعلام

پیشگفتار

تاریخ ایران خاوری، به‌ویژه در دوران ایران باستان، چنان که بر همگان معلوم است در هاله‌ای از ابهام پوشیده شده است. تا جایی که تیزهوشی پژوهندگان نیز نتوانسته است پرتوی چندانی بر آن بیافکند. با این همه، می‌دانیم که خاستگاه اساطیر و حماسه‌ی ملی ما در خاور قرار دارد و از آنجا که منشاء چندی از این حماسه‌ها می‌تواند ریشه در وقایع و نبردهای اشکانیان با کوچروان سکایی که خود اشکانیان نیز تیره‌ای از آن‌ها بوده‌اند، داشته باشد، از این رو، بازشناسی رویدادها و شخصیت‌های تاریخی تأثیرگذار در این رخدادها به مراتب مهم‌تر از برخورد‌های نظامی اشکانیان با رومیان در غرب است، معذک وقایع رویداده در ایران خاوری چنان به هم ریخته و درهم تافته است که عرصه بر پژوهندگان تنگ می‌شود و کند و کاو در این میدان چونان خود حماسه راه به پندار می‌برد. شخصیت‌ها چون اشباحی از فراسوی زمان و مکان سر می‌رسند و بی‌آنکه حضورشان در مکان و زمان مشخصی نمود یابد، بار دیگر دور می‌شوند و از نو سر بر آستان دنیای اسطوره می‌نهند.

با وجود این، همانندی‌ها و همسانی‌هایی رخ می‌نماید که وسوسه انگیز هستند و خیال را به پرواز در می‌آورند: گاه نام فرود، برادر کیخسرو که به طور مرموزی در جنگ ایران و توران به دست سپاهیان خود ایران کشته می‌شود با نام فراد، رهبر مرغیان‌های شورشی علیه داریوش همانند است که جای تعمق و تأمل بسیار دارد. یا ظهور اسامی شاهان و فرماندهان هپتالی همچون اکو از عهد ساسانیان در میان دیوان و دشمنان دوران حماسه، چون اکوان دیو، نشان از دست‌کاری‌های دوران ساسانی می‌دهد؟ یا در پیچیدگی مسأله همین بس که دانشوری رستم، پهلوان اصلی شاهنامه، را سکایی می‌داند (گرشویچ)، پژوهش‌گری وی را با گندفر یکسان می‌انگارد (هرتسفلد) و حتی محقق‌ی وی را باز نمود انسانی باد توفنده، ویو، می‌داند (ویکاندر).

گاه نام کوشان به طور ضمنی در نبردهای ایران و توران ظاهر می شود که پرشی مطرح می شود که آیا این کوشان، همانی است که اشکانیان با آنان سر و کار داشته اند یا آن هایی هستند که ساسانیان بدانان برخوردند که همه و همه در افق بی انتهای دشت های بی پایان فرا رودان محو و ناپدید می شود.

از سوی دیگر، هر چند می دانیم که دومین سلسله در بستر افسانه غنوده تاریخ حماسی ایران، کیانیان بوده اند، منتها جالب است بدانیم که اشکانیان خود را کیانی می نامیده اند و حتی بعضی از قبایل حکومت گر سکایی نیز دارای این عنوان بوده اند.

به هر روی، با الهامی وارد این جهان در مه و افسانه فرو رفته ی ایران خاوری می شویم تا اندکی از واقعیات رویدادها را در این گستره بهتر درک کنیم و بدانیم که حتی تقویمی به جامانده در نزد ابوریحان بیرونی از سیستان، می تواند تقویمی سکایی باشد. سپس نقبی به جهان فترکه ها می زنیم و به کوتاهی به فارس بعد هخامنشیان، یعنی دوران سلوکیان و اشکانیان نگاهی می اندازیم و پس از درنگی به خوزستان می رسیم تا بر اساس یکی از جدیدترین اسناد شاهی مکشوفه ی مربوط به تاریخ اشکانیان، مناسبات اشکانیان و خاراکن را توسط یرمی بلک بازسازی کنیم و سرانجام، با ژوزف ولسکی به تلاش اشکانیان در احیاء سنت های ایرانیگری دست می یابیم.

در پایان با سه نوشته از مورخین تاریخ باستان روم که هر یک به گونه ای بر تاباننده ی نظراتشان درباره ی اشکانیان هستند، این موزاییک تاریخی را به پایان می رسانیم: نخست، با کتاب های ۴۱ و ۴۲ پومپئوس تروگوس، بازمانده در تلخیص یوسینوس، که امروزه اکثریت تاریخ نگاران، روایت آن را تنها گزارش معتبر می دانند، می آغازیم و با نامه میترادات پونتی به شهریار اشکانی، به چگونگی اندیشه ی معاصران از رومیان نزدیک می شویم و سرانجام، با لوکیانوس، تواریخ رومی چندی را مرور می کنیم تا به عمق تحریف های تاریخی که می تواند از جانب رومیان نسبت به تاریخ اشکانی صورت گرفته باشد، آگاهی یابیم. آنچنان که گاه خودسرانه به بازپیرایی جغرافیایی و تاریخی دست زده و بسیاری از رخدادها و مسایل را وارونه جلوه داده اند.